

*Izkazene
čestitke
vsem
sodelavkam
ob njihovem
prazniku*

sodelavci

Ob prazniku žena

Le nekaj dni nas loči od praznika žena, zato je prav, da zapišemo nekaj misli o njegovem pomenu.

Praznični dan je namenjen vsem ženam, ki kakorkoli ustvarjajo boljše življenjske pogoje sebi in svoji družini, vzgajajo svoje otroke v delovne in pripadne državljanke svoji domovini, s svojim delovanjem v družbenih organih in za strojem pa doprinašajo k našemu boljšemu »jutri«.

Pred nekaj leti so bile pri nas žene razbremenjene nočnega dela, vedno večjo pozornost pa celotna družba posveča vzgoji in negi njenih otrok v času, ko mora na delo. Tako je v Ljubljani pravkar potekel II. samoprispevek, iz katerega bodo gradili vzgojno-varstvene ustanove, osnovne šole in druge objekte širšega družbenega pomena. Take oblike hitrega reševanja se pojavljajo v vsej Sloveniji in prav je tako, saj ni bolj mučne misli, kot misel matere, ko je na delu, kaj počno otroci sami zaprti v stanovanju, ali pa pohajkujejo po cesti, nimajo urejene prehrane, niti možnosti igre s sovrstniki.

Mnogo mater na svetu, predvsem na Bližnjem in Daljnem vzhodu doživlja najbolj tragične trenutke svojega življenja, ker nimajo urejenega zdravstvenega varstva, otroci pa se jim rojeva-

jo, čeprav vedo, da zanje nimajo hrane in jim tako umirajo v naročju. Svojo vlogo za pomoč tem materam in otrokom je prevzela mednarodna organizacija združenih narodov — UNICEF, ki na razne načine pridobiva sredstva za hrano, zdravila in tudi obleko, za te otroke.

Prav bi bilo, da tudi ve v okviru možnosti pripomorete k uspešnosti akcij UNICEF, ki se pri nas v glavnem pojavlja s prodajo novoletnih čestitk.

Seveda je še mnogo področij, kjer se naše žene vključujejo, o katerih bi pač predolgo pisali, vsekakor pa so misli nanje vedno prisotne pri naših usmeritvah tako na področju družbenopolitičnega življenja, razvoja družbenega standarda, izobraževanja na sploh itd.

Torej, čestitamo vsem ženam, materam, dekletom, vsem ustvarjalkam lepše prihodnosti in prijateljstva med narodi in želimo, da bi s svojim delovanjem vseh protestirale zoper trpinčenje narodov in s tem solidarno pripomogle k lepši prihodnosti žena in otrok po svetu, kjer vihrajo vojne vihre, kjer vlada beda in lakota.

Še enkrat želimo vsem lepo in uspešno prihodnost.

Jana Gostinčar

Kako smo poslovali v januarju 1977

Čeprav še nimamo na razpolago vseh kazalcev poslovanja v mesecu januarju, vendar že lahko podamo nekatere značilnosti in ugotovitve tega enomesečnega obdobja.

V letu 1977 smo si zastavili plan, ki na zborih delovnih ljudi še ni bil potrjen, da proizvedemo 1,166.317 NNU s 660 produktivnimi delavci, kar pomeni, da bi en delavec moral ustvarjati povprečno 1767 NNU, oz. je treba povprečno mesečno proizvajati 97.193 NNU.

S planom za I. kvartal smo si zastavili nalogo, da bomo proizvedli 302.215 NNU, kar pomeni mesečno 100.738 NNU. Če bomo bolj konkretni, pomenijo ti podatki naslednje stanje:

Proizvedli smo za 71.302 NNU, kar pomeni, da smo dosegli le 70 % mesečnega plana. Napram letnemu planu je ta odstotek malenkostno boljši, toda ne vpliva bistveno na rezultat. Ta rezultat smo dosegli s številom 582 zaposlenih produktivnih delavcev, kar pomeni, da je eden produktivni delavec proizvedel mesečno 122,5 NNU. Po planu bi moral proizvesti 147 NNU. Iz tega izhaja, da je produktivni delavec dosegel le 83 % planirane produktivnosti.

Prikazano v indeksih mesečno

Plan NNU	Izvršitev NNU	Plan NNU/del.	Izvršitev NNU 1 del.	Plan proiz. del	Popr. stanje januar
100 %	70 %	100 %	83 %	100 %	88 %

Zaključek: V januarju smo dosegli le 70 % proizvodnjo s 83 % produktivnostjo in z 88 % zaposlitvijo proizvodne delovne sile.

Poglejmo, kako je s prodajo naših izdelkov.

Prodali smo 98.556 NNU ali za 24.465.349 din (bruto). Po planu naj bi prodali 97.655 NNU ali 26.065.000 din. Napram proizvodnji vidimo, da je prodaja prodala za 38 % več NNU kot jih je proizvodnja naredila. To pomeni, da smo v januarju krepko zmanjšali zaloge gotovih izdelkov, ker je 38 % prodaje realizirano na račun zaloga iz prejšnjega leta.

Podatki v indeksih

Prodaja plan NNU	Prodaja izvršitev NNU	Prodaja plan. vredn.	Prodaja izvrš. vredn.
100 %	101 %	100 %	93 %

Zaključek: dosegli smo lep rezultat v prodaji naših izdelkov, celo ga je napram planu presešla za 1 %, dočim je v vrednostni realizaciji za 7 % pod planom. Vzrok temu je, da jim ni uspelo doseči višjih cen, vsaj toliko kot smo si jih zastavili z letnim planom.

S tem je v nevarnosti likvidnost naše delovne organizacije. Po izstavljenih fakturah smo v januarju dosegli 40 % planirane ga izvoza.

Kako je z gibanjem neto osebnih dohodkov?

S planom smo načrtali povprečno gibanje OD 4000 din neto OD na zaposlenega.

V januarju smo dosegli ca. (podatek še ni popolnoma točen) 3507 din neto OD na zaposlenega ali 87 % glede na postavljeni plan.

Tabela odstotkov nerealizirane napram planu v januarju

Proizvod.	Produkt. v NNU	Prodaja vredn.	Izvoz nedoseg. jan.	Neto OD
30 %	17 %	7 %	60 %	13 %

Komentar te tabele naj si vsak sam razlaga.

In na koncu pogledajmo, kaj dela naša nabava.

Kako je ona izpolnila planirane rezultate?

Žal, moram povedati, da januarskih rezultatov še sploh ni, zato bomo pogledali nekatere značilnosti za nazaj.

Rezultati uspešnosti nabave se kažejo predvsem v zalogah, v pravočasnih dobavah in v doseženih cenah.

Od septembra 1976 do vključno decembra 1976, so zaloge v skladiščih 01,02 in 0,9 narastle za 23 % ali za 3,665.700 din. Ta porast gre predvsem na račun zaloga v skladišču 01, saj so v tem skladišču narastle zaloge za 25 % ali za 3,104.602 din. Povprečno mesečno rabimo surovin za 7,787.890 dinarjev, kar pomeni, da vežemo naša sredstva ca. 70 dni.

Taka povečanja v nabavi niso v prid koristnemu doprinosu v poslovanju delovne organizacije.

Glede pravočasnosti dobave pa nam bodo lahko drugi o tem kaj več spregovorili.

Kar se tiče cen naših izdelkov smatram, da je nabava uspešno poslovala, saj je po podatkih tabele za obdobje januar—november koeficient med planskimi in

dejanskimi cenami 0,96, kar pomeni, da dejanske cene še niso nad planskimi, kar je izredno ugodno za finančni rezultat delovne organizacije.

Še enkrat poudarjam, da so to rezultati nabave le za leto 1976. O januarskih rezultatih pa drugič, ko bodo podatki v celoti znani.

Milan Vukašinič

Proizvodnja v mesecu januarju

Z uspehi proizvodnje v mesecu januarju prav gotovo ne moremo biti zadovoljni in bomo morali vložiti veliko navora, da jih bomo izboljšali in nadomestili.

Zavedati se moramo, da je od našega dela odvisen dohodek delovne organizacije oziroma osebni dohodki delavcev. Če ne izpolnimo proizvodnega plana, je vsaka druga akcija brezuspešna.

Rezultat, katerega smo dosegli v mesecu januarju, je naslednji:

S takimi rezultati ne moremo biti zadovoljni in se nam ob tem postavlja v ospredje vprašanje, kaj storiti, da se to stanje popravi, katere probleme je treba odpraviti, da bo proizvodnja stekla normalno itd.

Komercialna je tudi opozorila, da so zaloge novih izdelkov gospodinjskih aparatov padle na minimum, nekaterih pa sploh nimamo na zalogi (aspirator, kozmetično ogledalo).

Zaloga elektro instalacijskega materiala je še dokaj velika, ven-

	Plan v točkah jan.	Realiz. proizv. jan.	Indeks proizv.	Realiz. prod. jan.	Indeks prodaje
Stikala	21.386	15.598	73	22.824	107
Okovi	18.708	11.899	64	21.361	114
Ost. inst. mat.	14.262	8.381	59	12.061	85
Gospod. aparati	34.158	24.787	72	29.865	88
Storitve	5.391	4.665	86	5.937	110
Transformatorji	6.833	5.972	87	6.508	96
	100.738	71.302	71	98.556	93

dar ne sortirana. Nekaj vrst materiala ni na zalogi (menjalna stikala, FCO in FCOS okovi, vodotesna stikala in vtičnice). S tako slabimi sortiranimi zalogami ne moremo zadovoljiti tržišča z našimi izdelki, ker ni konkretnega asortimenta.

V transformatorjih je izpadlo nekaj naročil posameznih kupcev. Vzroki, da nismo dosegli boljše rezultata, so med drugimi naslednji.

Elektro instalacijski material

1. Veliko pomanjkanje reprovizivnega materiala (jekleno valjani trakovi, medeninasti trakovi).

Izpadel je v veliki meri ves vodotesni material, FCO in FCOS okovi.

2. Premalo delavcev v neposredni proizvodnji (montaža Lendava).

3. Izpadla so posamezna orodja, katerih popravila so se zavlekla predolgo (plašč okova E 14, FCO in FCOS okov, vtičnica tropolna, pokrov, pokrovček).

4. Organizacijska priprava proizvodnje — kljub pomanjkanju delavcev v montaži v Lendavi so bili določeni dnevi, ko niso imeli dovolj dela.

Gospodinjski aparati

1. Premalo delavcev v galvaniki, kljub že premajhni kapaciteti galvanike.

2. Pomanjkanje mater. (plošča DA-04, barva za ročaj, stojni vijaki).

3. Ozko grlo varjenje termostata in aspiratorja (varilni aparati).

4. Ozka grla v obratu štanc, določeni stroji.

5. Ozko grlo izdelava stojnih vijakov v avtomatnici.

Transformatorji

1. Izpad je bil na nabavi nekaterih materialov (žica in trafo pločevina).

Zgoraj naštetih glavnih povzročiteljev izpada proizvodnje so le odsev našega propusta nekaterih posameznikov, ki svojega dela ne opravijo, predolgo razrešujejo naloge ali se premalo angažirajo oziroma obnašajo brezbržno. Učinkovitost teh delavcev je torej premajhna, kar v precejšnji meri vpliva na neizvršitev plana.

TOZD, kateri so nosilci celotne proizvodnje je potrebno, da se zavedajo, da vsaka neizpolnjena naloga v prvi vrsti zmanjšuje učinkovitost TOZD samega. Posledice takega dela nosi v celoti delovna organizacija.

Potrebno bo veliko medsebojnega povezovanja in sodelovanja vseh sodelavcev delovne organizacije. V prvi vrsti so tu delavci,

(Nadaljevanje na 4. strani)

Enakopravnost moških in žensk v jugoslovanski samoupravni družbi

To je ena od mnogih nalog Zveznega odbora Skupščine SFRJ v letu 1977.

V okviru družbenoekonomskih sprememb so kot sestavni del uresničevanja Ustave in sklepov desetega kongresa ZKJ, doseženi pomembni rezultati pri vključevanju žena v proizvodnjo, v samoupravljanje, pri pospešenem izobraževanju, pri pridobivanju kvalifikacij, pri družbeni skrbi za otroke itd.

Vendar se cilju približujemo prepočasni in z mnogimi problemi. Kot posebna ovira in pomanjkljivost v okviru obstoječih problemov je pomanjkanje jasne delavsko-razrednega kurza.

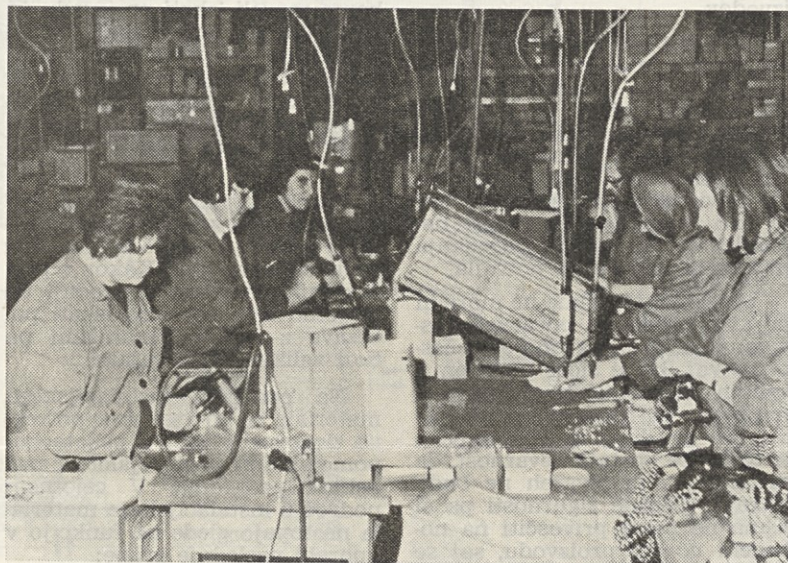
Udeležba žensk pri oblikovanju celotne družbene politike še ni zadovoljiva. To potrjujejo nekateri statistični podatki. V delegacijah Krajevnih skupnosti je 9% žensk, delegacijah kmetovalcev 3,1% žensk, v občinskih skupščinah je 15,2% žensk delegat, v republiški 16,8% in Skupščini SFRJ 13,6%. V samoupravnih organih v gospodarstvu je 16,8% žensk, v kmetijskih zadrugah 5,3%, v svetih krajevnih skupnosti le 2,4% žensk od skupnega števila. Malo je žensk na vodilnih funkcijah v gospodarstvu. Med direktorji delovnih organizacij je manj kot 2% žensk.

Izhajajoč iz dejstva, da imamo že sedaj velik delovni in izobraževalni potencial ženskih kadrov, je treba na vseh področjih pričeti z doslednim izvajanjem določenih načel kadrovske politike in doseči, da bo udeležba žena ustrežnejša njihovega številu in prispevku, ki ga dajejo za ekonomski in skupni družbeni razvoj. Premostiti bo potrebno tradicionalizem in poplekni usmeritvi žensk. Saj je še vedno precej poudarjena enostranska usmerjenost pri izbiri šol in poklicev na podlagi mnenj o vlogi moškega in ženske v družbi. Ta problem terja dobro premišljene ukrepe, zaradi spreminjanja stanja, ki postaja ovira v ekonomskem in družbenem razvoju. Hitreje prilaganje izobraževanja spremembam v delovnem procesu in učinkovitejšo planiranje kadrov v organizacijah združenega dela, so ukrepi, ki bodo uspešneje spreminjali usmeritev ženske mladine po kvalifikacijah in poklicih, ki so potrebni v gospodarstvu in družbenih dejavnostih. S krepitvijo permanentnega izobraževanja in izobraževanja ob delu je treba podpirati strokovno izpopolnjevanje žensk in ženske mladine in jim tako omogočiti pridobivanje večjih kvalifikacij in odgovornejša delovna mesta v delovnem procesu.

Več kot pol žensk v družbenem sektorju je z nižjo strokovno izobrazbo, polkvalificiranih in nekvalificiranih delavk. Nekvalificirane delavke predstavljajo več kot četrte ženske delovne sile, med ženskami, ki iščejo zaposlitev pa je več kot pol nekvalificiranih. Od skupnega števila nepismenih v naši državi od-

pade 75% na ženske — med katerimi je precej mlajših in delovno sposobnih.

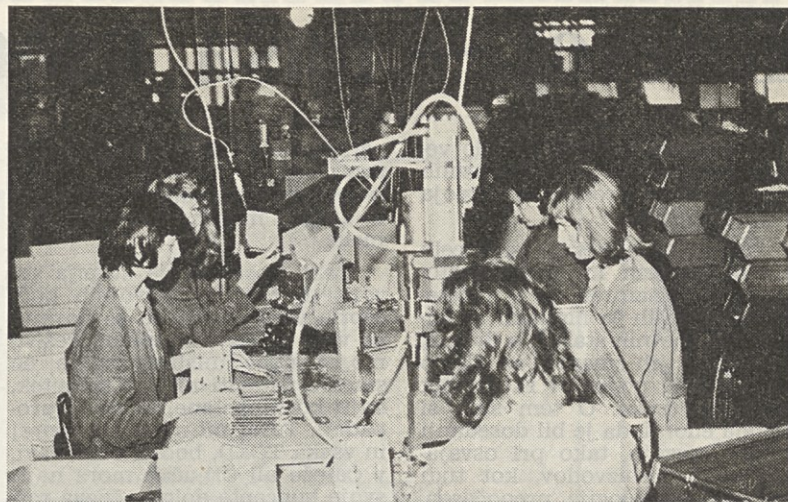
Doseči je treba, da bodo vsi TOZD ob sprejemanju delovnih planov in programov za nadaljnje strokovno izobraževanje delavcev, upoštevali predvsem nujnost sistemske premostitve zaostajanja izobraževalne ravni zaposlenih žensk. Da bi zaposlenim ženskam omogočili nadaljnjo poklicno napredovanje, je treba ustvariti ustrezne razmere. Razpored delovnega časa, skrb za

otroke, delovni čas otroških ustanov, razbremenitev dela v gospodinjstvu itd.

Zaposlenost žensk pri nas stalno raste, zadnja leta celo hitreje od rasti skupne zaposlenosti. Nivo zaposlenih žensk v primerjavi s skupnim delovno sposobnim ženskim prebivalstvom znaša 20,7%, med tistimi, ki iščejo zaposlitev pa je več kot polovica žensk. To stanje je pogojeno z ekonomsko socialnimi razlogi ali pa nepremaganimi stališči do dela žensk in s precej močnimi odpori ob zaposlovanju žensk z odkrito in prikrito diskriminacijo v razpisih, z neustreznim razporejanjem na delovna mesta glede na strokovnost pri postopku za sklenitev delovnega razmerja, ko se misli na spol in v zvezi s tem na razne pogoje in zahteve. Čeprav dela večina žensk v gospodarstvu — je negativno to, da je večina zaposlenih na nizko kvalificiranih delovnih mestih. V »Temeljnih skupne politike dolgoročnega razvoja SFRJ do leta 1985« je med ostalimi prioritetskimi nalogami določeno »povečanje zaposlenosti žensk«. Uresničevanje te naloge bi odprlo možnosti nadaljnje humanizacije delovnih pogojev za vse zaposlene in boljše možnosti za povečanje produktivnosti dela.

O vsem tem bo v tem letu vodil temeljito razpravo Zvezni zbor Skupščine SFRJ s ciljem, da najde čimboljše in hitre rešitve, da se v skladu z doseženim materialnim in družbenim raz-

Od skupnega števila delavcev v proizvodnji je žensk 61,5%

vojem hitreje zboljša položaj žensk, kot bistveni pogoj hitrejšega, skladnejšega in uspešnejšega razvoja socialistične skupnosti v celoti.

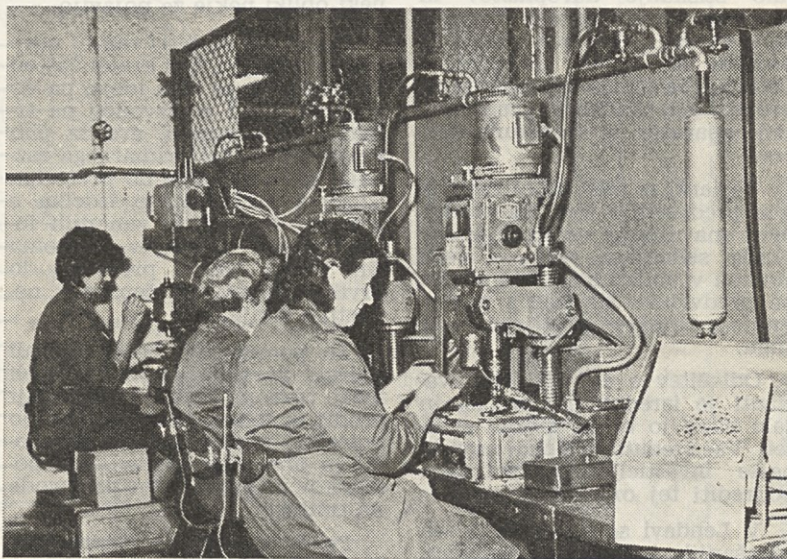
Naj zapišem še nekaj o zaposlovanju, izobrazbeni strukturi in razporeditvi žensk na zahtevnejša delovna mesta v ELMI.

Izhajam iz podatkov za januar 1977.

Stanje ni niti malo zadovoljivo, saj od skupaj zaposlenih žensk predstavlja večina nižje-strokovno in priučeno delovno silo.

To je dejstvo, ki tudi ELMI pri planiranem nadaljnjem razvoju delovne organizacije razkuje zahtevne naloge.

**DOPISUJTE
V
NAŠE
GLASILO**

Vseh zaposlenih delavcev v Elmi januarja 1977 je 1084,	
od tega žensk	54,4%
med režijskimi delavci je žensk	39,9%
Te imajo naslednjo izobrazbo:	
visoko strokovno ena ali	20,0%
višjo strokovno	14,3%
srednjo strokovno	21,5%
nižjo strokovno	61,0%
Od skupnega števila delavcev v proizvodnji je žensk	61,5%
Med kvalificiranimi delavci nobena	0,0%
Priučeni delavci imamo	69,3%
Med direktorji v delovni organizaciji, ki jih je skupaj 11 ni žensk	0,0%
Med vodstvenimi delavci je ena ali	14,2%
Med vodji pa je žensk	8,6%

Anka Jurše

Razvoj — naša usoda!

V zadnjih mesecih je bilo veliko povedanega o posameznih vprašanih in problemih razvoja v naši tovarni.

Človek dobi vtis, da smo celo preveč govorili in premalo storili. Res je namreč, da o nekaterih vprašanih še nimamo izoblikovanih enotnih stališč, o drugih, pa čeprav jih imamo, še nismo našli pravih prijemov za premik iz mrtve točke. O tem smo si menda enotni, da je bil dosednji tempo razvoja, tako pri osvajanju novih proizvodov, kot tudi pri rasti tehnologije, prepočasen.

Tu ne gre le za subjektivne vzroke, saj je predvsem razvoj tehnologije v veliki meri odvisen od finančnih možnosti, torej od akumulacije. Le-ta pa je odvisna zopet od stopnje tehnologije. Tudi razvoj proizvodov je delno odvisen od materialnih možnosti, vendar v pretežni meri od subjektivnih sposobnosti tovarne. V obeh primerih pa lahko govorimo o materialnih omejitvah šele takrat, ko smo dokončno izčrpali vse možnosti, odvisne od subjektivnih činiteljev.

Da bi se lahko lotevali razreševanja teh vprašanj, je potrebno najprej izoblikovati nekatera stališča. To seveda ne v samem strokovnem krogu za zaprtimi vrati, marveč v najširši razpravi vseh, ki želijo in so sposobni k temu prispevati.

Najprej si oglejmo prostorski razvoj tovarne v Črnučah.

V javni razpravi sta dve varianti prostorskega razvoja tovarne v Črnučah. (Glede prostorskega razvoja v Lendavi in Čatežu še niso bile izdelane nobene podloge.) Obe varianti izhajata iz konceptov tehnološke razdelitve, sprejetih v srednjeročnem planu, po katerih se bo v Lendavi razvijalo stiskanje duroplastov in montaža instalacijskega materiala, v Čatežu predelava trakov in profilov za drobnji material, v Črnučah pa ostale tehnologije za proizvodnjo predvsem gospodinjskih aparatov in transformatorjev.

Varianti se med seboj razlikujeta predvsem v tem, da predvideva ena nizanje novih objektov okrog sedanjega jedra v vseh smereh v obliko kvadrata, druga pa predvideva širjenje s ponavljanjem objektov proti severu in jugu.

Odločitev o eni ali drugi varianti je izredno pomembna in zelo hitro jo bomo morali sprejeti. Vse trenutne pa tudi najnujnejše investicije bo potrebno podrediti tej orientaciji.

V Lendavi se bo treba o teh vprašanih tudi kmalu odločiti, saj bo hitra rast potreb po proizvodnji instalacijskega materiala že v kratkem zahtevala določene adaptacije. Le-teh pa se ne bi smeli lotevati popreje, dokler ni izdelan in sprejet prostorski program razvoja.

V Čatežu se investicija šele zaključuje, pa je že ugotovljeno, da bo manjkalo prostora za postavitev vseh strojev že iz sedanjega programa. Nadaljnja širitev na isti lokaciji je praktično nemogoča. Torej bo tudi tu treba razpravljati o lokaciji in možnostih prostorskega razvoja. Verjetno bo tu potrebna povsem nova lokacija, ki bi sicer v daljši

perspektivi vendarle prevzela vso proizvodnjo. Te objekte pa bi eventualno ponudili za uporabo v druge, morda turistične namene.

Rekli boste, da je utopija govoriti o takšnih razvojnih konceptih v trenutku, ko se borimo za vsak dinar, da sploh preživimo. Vendar mislim, da se ne smemo ustaviti niti za trenutek, kajti kdor obstane, začne že propadati. Torej mi moramo naprej in vsaka TOZD, bodisi v Lendavi, v Čatežu ali Črnučah mora najti svoje koncepte dolgoročnega razvoja. Dosedanje izkušnje so pokazale, da kdor je imel razčiščene koncepte, je tudi prišel do sredstev, nasprotno je pa že marsikateremu vlak možnosti odpeljal mimo prav zaradi nejasnih razvojnih konceptov.

Druga grupa vprašanj se nanaša na osvajanje novih proizvodov.

Na letni konferenci ZK je sicer vprašanje ali hitro ali počasi osvajati nove proizvode izbilo kot dilema, češ da je posledica hitrega razvoja slaba kvaliteta, obratno pa je s počasnim razvojem zasigurana boljša kvaliteta. To navidezno dialektično zvezo bi bilo treba še z marsičem dopolniti, da bi veljala. Dosedanja praksa to namreč ni potrdila.

Mislim, da si Elma ne more in ne sme privoščiti počasnega osvajanja nove proizvodnje. Počasni razvoj, ki je sicer prisoten v velikih industrijskih asociacijah, predvsem na fundamentalnih področjih je drag in ekonomičen le tedaj, če obstaja nevarnost, da drugi na istih stvareh ne bodo hitrejši. Takšne sigurnosti pa si Elma ne more privoščiti na nobenem novem proizvodu, saj se v večini primerov začne osvajati nove proizvode takrat, ko se v neki obliki nekje že pojavijo.

Danes gre za hitri razvoj nove proizvodnje, za čim krajši čas od trenutka, ko se rodi ideja, pa do prodaje prvih proizvodov na tržišču. To se pravi, gre za čim krajši čas v fazi primarnega razvoja, to je od ideje do prototipa oziroma konstrukcije izdelka s pomočjo lastnih in zunanjih intelektualnih činiteljev, oziroma čim krajši čas od prototipa do prvih izdelkov, pa čeprav v neznatnih serijah.

To pomeni, da bomo morali ubirati paralelne poti na vseh fazah razvoja. Tudi v proizvodnji orodij in tehnoloških priprav bo potrebno preko prototipnih orodij in preko poenostavljenih postopkov pripeljati prve proizvode na tržišče.

Po drugi poti pa pripravljati preko konstrukcije in izdelave orodij ter priprave velikoserijskih postopkov redno proizvodnjo.

Tretja grupa vprašanj so vprašanja programa nove proizvodnje.

V srednjeročnem programu razvoja so bili sicer navedeni izdelki, ki bi prišli v poštev za proizvodnjo v naslednjih letih. Vendar so bili predvsem pri programu instalacijskega materiala navedeni bolj kot teoretične možnosti, kot pa konkreten program. Osnovni, vendar ne edini diktator nekega proizvodnega programa so v prvi vrsti določene tehnološke

možnosti. Bolj jasno se bomo morali opredeliti, kaj naj bo podlaga našim iskanjem novih proizvodov.

Pri tem razmišljanju se moramo predvsem zavedati, da trenutno proizvajamo tri povsem različne grupe proizvodov in da so le majhne stične točke med njimi.

V vsaki zase bo potrebno poiskati:

- mesto na tržišču;
- kooperacijske povezave;
- programsko razdelitev v širših asociacijah.

Kljub temu, da koncepti niso izoblikovani, naj navedem nekaj idej:

Na področju gospodinjskih aparatov bomo morali pri proizvodnji likalnikov tudi v bodoče obdržati absolutni primat. Dalje bomo morali iskati proizvode, ki jih ni ali jih primanjkuje na tržišču. Le-te bo potrebno s hitrim osvajanjem pripeljati do prodaje. Tu se sicer lahko dogovorimo, da se bomo orientirali na aparate za pripravo hrane, za kozmetiko itd.

Vendar pri teh odločitvah verjetno ne bodo nastopali kompletni programi, marveč le nekateri zanimivi proizvodi. Kakor v proizvodnji, tako tudi v prodaji bo verjetno zelo koristno iskati povezave z drugimi manjšimi pa tudi velikimi proizvajalci.

Na področju instalacijskega materiala se bo vsekakor potrebno dogovoriti vsaj z nekaterimi pomembnimi proizvajalci za razdelitev programa. V celotnem področju instalacijskega materiala nastopajo glede na funkcijo v uporabi naslednje grupe:

- varovalne in vstopnopriključne naprave;
- razvodni material in pribor;
- vezni material (sponke itd.);
- vtičnice;
- natikala in vtiči;
- stikala;
- okovi.

Glede na razdelitev programa s Kontaktom in upoštevajoč nujnost še nadaljnjih povezav, bi si morala Elma zadržati proizvodnjo stikal in okovov ter eventualno spojni material.

Na teh področjih bi se morala pa razširiti na vse možne variante ne samo v hišno-instalacijskem področju, marveč v aparati, avtomobilski in drugi industriji. Ta zožitev programa bi omogočila večje serije v proizvodnji in tudi večjo koncentracijo v razvoju.

Na področju transformatorjev bo verjetno koristno ostati čim dalj proizvajalec po naročilu (z izjemo nekaterih tipov).

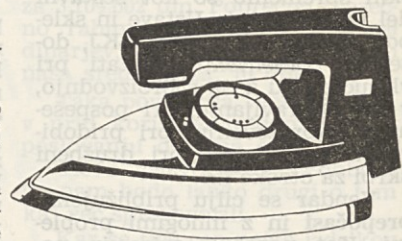
Vsekakor pa bo potrebno z modernizacijo tehnologije doseči, da bomo hitreje od konkurentov realizirali naročila in pri tem ustvarili večjo akumulativnost.

To pa bo mogoče doseči le z večjim obsegom proizvodnje. Tudi tu se bo verjetno treba povezati še v kakšno drugo asociacijo, bilo na področju kooperacije ali prodaje.

Gornjih nekaj misli objavljam z namenom, da bi se čim širše vključili v razpravo in da bi podali čim več predlogov in pri-pomb.

To so vprašanja nas vseh in z njimi si bomo krojili našo usodo.

Stane Fele

(Nadaljevanje z 2. strani)

ki pripravljajo proizvodnjo, tako v TOZD kot v skupnih službah. Vse preveč je čutiti ležernost posameznikov v teh službah, ki neke ob strani opazujejo dogajanja, pa vendar bi morali biti v prvih vrstah.

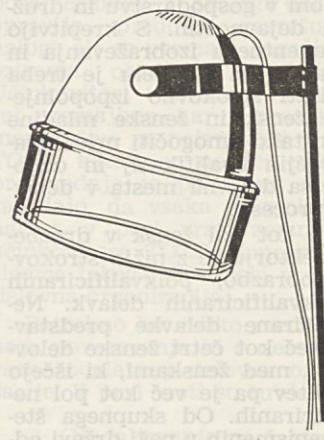
Težave so tudi v tem, da ti delavci zelo dobro poznajo, katere pravice jim pripadajo, zahtevajo tudi dosledno izpolnitev le-teh. Prav nasprotno pa se obnašajo do dolžnosti, katere je potrebno, da jih izpolnijo. Verjetno se vsi premalo zavedamo, da pravice izhajajo iz dolžnosti.

Kot samoupravljalci se pri tem prav sigurno ne obnašamo samoupravno.

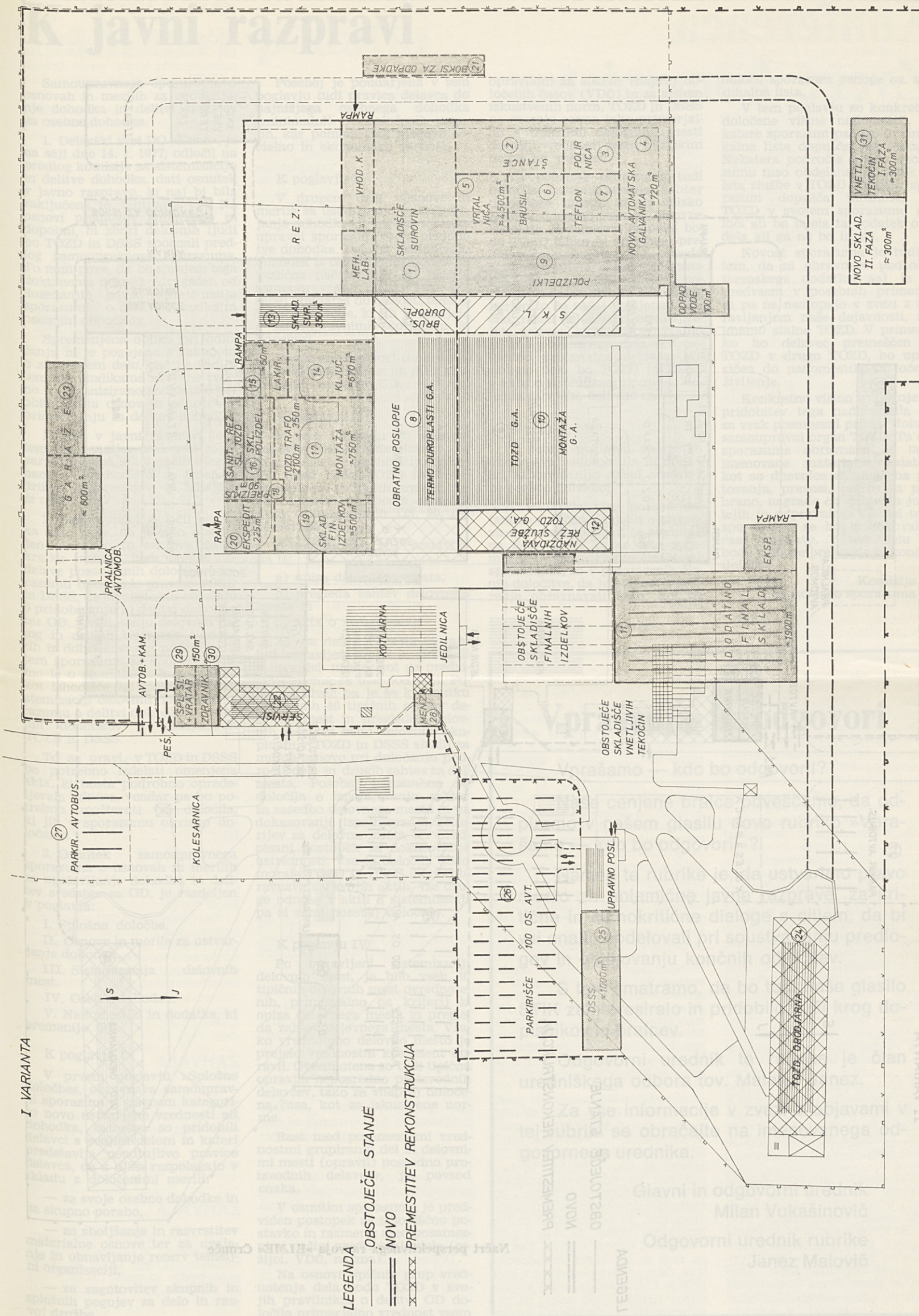
TOZD bodo morale organizacijo napraviti tako, da bo bolj funkcionalna in predvsem, da bodo naloge jasno postavljene, da se točno ve, katera skupina oziroma delavec je odgovoren za izvršitev naloge tako po času in po kvaliteti kot po kvantiteti. Čim bolj se bomo uspeli v TOZD približati temu cilju, tem bolj bo rastla produktivnost. Uspeh TOZD, kakor tudi delovne organizacije ne bo smel izostati.

Delavci v TOZD se morajo zavedati, da so nosilci celoletnega proizvodnega programa in da je od njih odvisno, kako ga bomo realizirali.

Franc Ravnikar

I VARIANTA

- LEGENDA**
- OBSTOJEČE STANJE
  - == NOVO
  - xxx PREMESTITEV REKONSTRUKCIJA

- LEGENDA**
- BEMEŽLJENA BEKOVZARBA
  - MOLO
  - OBSTOJEČE ZLIVNICE

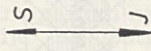
NOVO SKLAD. II. FAZA ≈ 300m²

YNETLJ TEKOČIN I. FAZA ≈ 300m²

YNETLJ TEKOČIN II. FAZA ≈ 300m²

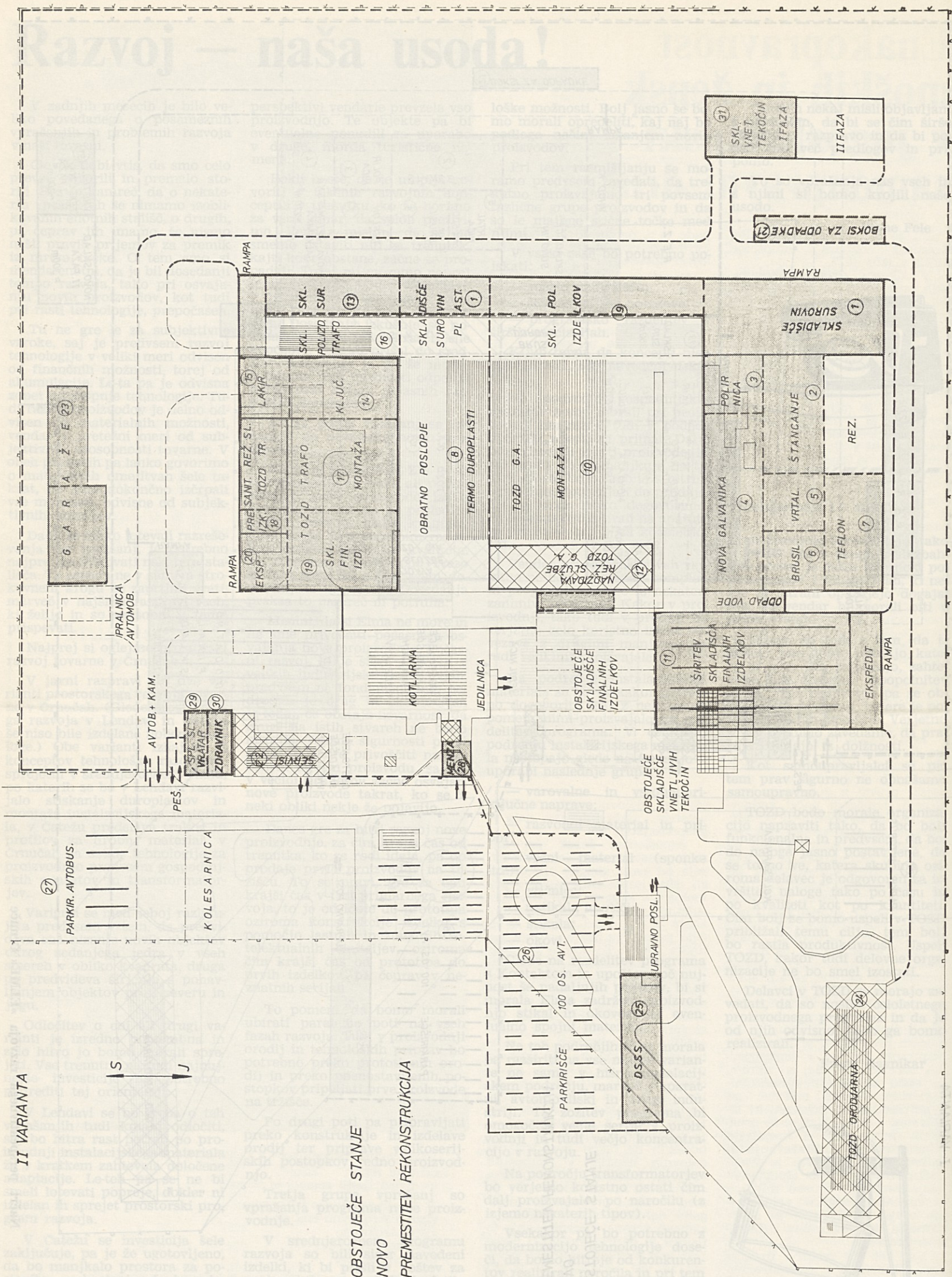
Načrt perspektivnega razvoja »ELME« Črnuče

II VARIANTA

- LEGENDA**
- OBSTOJEČE STANJE
  - - - - - NOVO
  - XXXXX PREMESTITEV REKONSTRUKCIJA

Načrt perspektivnega razvoja »ELME« Črnuče

K javni razpravi

Samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za ugotavljanje dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke.

1. Delavski svet DO »Elma«, je na seji dne 14. 1. 1977, odločil na predlog komisije za sistemizacijo in delitve dohodka, dati osnutek v javno razpravo, ki naj bi bila zaključena 15. februarja t. l. Na osnovi predlogov sprememb in dopolnil, bi zbori delovnih ljudi po TOZD in DSSS spoznali predlog samoupravnega sporazuma. To nam pove, da bo sprejem tega dokumenta nekoliko drugačen od dosedanjih navad sprejemanja sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Spremenjena oblika pri odločanju ni le pogojena z zakonom o združenem delu, pač pa tudi v tem, da sindikalne skupine tvorno in organizirano sodelujejo pri oblikovanju osnov in odnosov v pridobivanju in delitvi dohodka.

Novost v javni razpravi je v tem, da osnutka ne bomo zagovarjali, pač pa le tolmačili njegov namen in izhodišča za izdelavo drugih dokumentov, ki izhajajo iz njega.

2. Bežen prelet določil osnutka nam pove, da je zelo splošen in ravno to zahteva nekaj kratke razlage. Podrobnejše obdelave posameznih določil v sporazumu bi odvzele pravico TOZD in DSSS, da samostojno odločajo o pridobivanju in delitvi dohodka ter OD, vrednotenju delovnih nalog in drugih bistvenih elementih iz dohodkovnega področja. V tem sporazumu se sporazumevamo le o stvareh, ki bodo služile kot izhodišče za sporazum o sistemizaciji delovnih mest in sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v posameznih TOZD in DSSS.

To se pravi, v TOZD in DSSS bo potrebno izdelati omenjena akta, ki bosta podrobno opredeljevala odnosa, vendar pa bo potrebno upoštevati vsa določila, ki jih v sporazumu okvirno določamo.

3. Osnutek samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za ugotavljanje dohodka in delitev sredstev za OD, je razdeljen v poglavja:

I. Splošne določbe.

II. Osnove in merila za ustvarjanje dohodka.

III. Sistemizacija delovnih mest.

IV. Osebni dohodek.

V. Nadomestila in dodatke, ki bremenijo OD.

K poglavju I

V prvem poglavju »Splošne določbe«, obravnava samoupravni sporazum v glavnem kategorijo novo ustvarjene vrednosti ali dohodka, katerega so pridobili delavci s svojim delom in kateri predstavlja neodtujljivo pravico delavca, da z njim razpolagajo v skladu z določenimi merili:

— za svoje osebne dohodke in za skupno porabo,

— zaboljšanje in razvrstitev materialne osnove ter za uvajanje in obnavljanje rezerv temeljni organizaciji,

— za zagotovitev skupnih in splošnih pogojev za delo in razvoj družbe.

Posebej je poudarjena v tem poglavju tudi pravica delavca do najnižjega osebnega dohodka (minimalni) ob določenih pogojih, kar pomeni tudi njegovo socialno in ekonomsko varnost.

K poglavju II

V drugem delu »Osnove in merila za ustvarjanje in razporejanje dohodka«, obravnava samoupravni sporazum način pridobitve dohodka. Delavci pridobivajo dohodek iz celotnega prihodka na različne načine, kot jih navaja samoupravni sporazum. Tu še posebej poudarja obveznosti temeljne organizacije, ki jih je sprejela s samoupravnimi sporazumi in dogovori.

Ravno tako govori o obveznosti delitvenih razmerjih med akumulacijo in delitvi OD.

K poglavju III

V tem poglavju so opisana osnovna načela sistemizacije delovnih mest. Sistemizacijo delovnih mest bodo TOZD in DSSS opravile po sprejetih organizacijskih shemah na zborih delovnih ljudi in razglašeni DS, 20. decembra 1976.

Sistemizacija bo sestavljena iz:

a) opisa delovnega mesta,

b) pregleda zahtev delovnega mesta in

c) akta o sistemizaciji.

Za vsa delovna mesta morajo biti opravljeni opisi in pregledi zahtev del. mesta, kot ga predvideva shema za obe področji. Poleg teh dveh pa je še k osnutku priloženih 40 tipičnih opisov delovnih mest in pregledov delovnih mest, ki bodo delovnim skupinam v TOZD in DSSS služili za mejno osnovo pri določanju področij dela in drugih zahtev za del. mesta. Posebej pomembna so določila o izpolnjevanju zahtev za zasedbo delovnega mesta in pa dokazovanje izpolnjevanja kriterijev za delovna mesta ter predpisani postopek za dokazovanje ustreznosti. Vsa ta določila bodo morala TOZD in DSSS ustno obravnavati v svojih aktih, vse druge odnose v aktu o sistemizaciji pa si sami posebej določajo.

K poglavju IV

Po opravljeni sistemizaciji delovnih mest, je bilo vseh 40 tipičnih delovnih mest ovrednotenih, primerjalno pa kriterij iz opisa delovnega mesta in pregleda zahtev delovnega mesta. Vsa ko vrednoteno delovno mesto je prejelo vrednostni koeficient opravil. Ovrednotena so tudi tipična opravila neposredno proizvodnih delavcev, tako za vnaprej določena časa, kot za izkustvene norme.

Rast med posameznimi vrednostmi grupiranih del in delovnimi mesti (opravil) posredno proizvodnih delavcev, je povsod enaka.

V osnutku sporazuma je predviden postopek za izhodiščno postavko in razmerje med posameznimi načini vrednotenja dela (režijci, VDC, norma).

Na osnovi tipičnih grup vrednotenja dela bodo TOZD v svojih pravilnikih o delitvi OD določila primerjalno vrednost vsem

opravilom za sistem vnaprej določenih časov (VDC) in za sistem izkustvenih norm, TOZD in DSSS pa morajo ravno tako primerjalno s tipičnimi delovnimi mesti določiti vrednosti vsem režijskim delovnim mestom.

To poglavje obravnava tudi določila neizpolnjevanja zahtev delovnega mesta, to so šolsko znanje, dodatno znanje, delovne izkušnje. Posamezna določila bodo TOZD lahko še dodatno opredeljevala v svojih aktih, seveda z upoštevanjem določil sporazuma. Vsa druga določila tega poglavja ne potrebujejo razloga, ker so to že sedaj vpeljana določila, razen določila za novo sprejete delavce, ki jih obravnavamo za čas poskusnega dela kot posredno proizvodne delavce. Poskusno delo bo TOZD in DSSS v aktu o sistemizaciji posebej določila za vsako delovno mesto.

K poglavju V

V petem poglavju sporazum obravnava nadomestila in dodatke, ki bremenijo sklad sredstev za osebne dohodke.

Ta določila niso povsod natančno določena, saj jih obravnava sporazum panoge in sindikalne liste, ki se vsako leto spreminja. Da bi sporazum čim manj spreminjali, so v posameznih členih določile, da je potrebno področje obravnavati tako, kot to

določa sporazum panoge oz. sindikalna lista.

V tem poglavju so konkretno določene višine nadomestil, za katere sporazum panoge in sindikalne liste dopušča več variant. Nekatera področja v tem sporazumu niso obdelana (dodatek za leta službe v TOZD), vendar sporazum dopušča možnost, da TOZD v svojem sporazumu določi ali bo imela ta dodatek org. dela ali ga ne bo imela.

Novost sporazuma je tudi v tem, da ni obravnave področja terenskega dodatka, saj je ta predvsem v posebnih primerih, ki pa ne nastopajo v zvezi z opravljanjem naše dejavnosti, saj imamo stalne TOZD. V primeru, ko bo delavec premeščen iz TOZD v drugo TOZD, bo upravičen do nadomestila za ločeno življenje.

Konkretno višino in pogoje za pridobitev tega nadomestila bo za vsak posamezni primer določil samoupravni organ TOZD. Ta del sporazuma obravnava še tako imenovane materialne izdatke, kot so dnevnice za službena potovanja, prevozi, regres za prehrano, nagrade ob delovnih jubilejih in odpravnine. VI. del tega sporazuma, se bo izoblikoval v času razprave. V tem delu pa bodo opisane prehodne in končne določbe.

Komisija
za izdelavo sporazuma

Vprašanja in odgovori

Vprašamo — kdo bo odgovoril?

Naše cenjene bralce obveščamo, da odpiramo v našem glasilu novo rubriko »Vprašamo — kdo bo odgovoril«?

Namen te rubrike je, da ustvarimo pravo mesto za polemične javne razprave, za kritične in samokritične dialoge s ciljem, da bi vsi enako sodelovali pri soustvarjanju predlogov in oblikovanju končnih odločitev.

S tem smatramo, da bo tudi naše glasilo STIK zainteresiralo in pridobilo širši krog dopisnikov in bralcev.

Odgovorni urednik te rubrike je član uredniškega odbora tov. Malovič Janez.

Za vse informacije v zvezi z objavami v tej rubriki se obračajte na imenovanega odgovornega urednika.

Glavni in odgovorni urednik
Milan Vukašinovič

Odgovorni urednik rubrike
Janez Malovič

Konferenca Zveze komunistov

Dne 28. 1. 1977 je bila v naši delovni organizaciji letna konferenca Zveze komunistov. Podano je bilo poročilo sekretarja sveta Zveze komunistov, poročila posameznih sekretarjev OOKZ, poročila odborov in komisij ter diskusija na problematiko, ki je bila navedena v poročilih.

Na konferenci ZK Elma v februarju 1976. leta, je bila sprejeta obveza, osnovati OOKZ v vseh TOZD, kjer organizacije še ni. Ta obveza je bila izpolnjena, tako da imamo sedaj v vseh TOZD in DSSS organizacije ZK. OOKZ so pri svojem delu samostojne in delujejo v okviru svoje TOZD ali DSSS. Svet ZK deluje kot koordinator in usklajuje delo in politiko OOKZ.

Novost v delu OOKZ preteklega leta je bila delitev nalog posameznim skupinam članov ZK. Ne moremo sicer trditi, da so vse skupine opravile naloge uspešno, oziroma ali so jih sploh opravile. Nekaj skupin pa je naloge prizadevno in kvalitetno opravilo. Ta način delovanja kaže obdržati in nadaljevati, vendar bo potrebno naloge še bolj jasno postaviti in sproti kontrolirati in spremljati izvrševanje.

Pretežni del družbeno političnega dogajanja v drugem polletju preteklega leta je bil usmerjen v realizacijo določil temeljnega zakona o združenem delu. V ta namen je bilo potrebno v razmeroma kratkem času izvršiti ogromno delo na področju tehnološkega, organizacijskega, samoupravnega in ekonomskega oblikovanja temeljnih organizacij združenega dela. Zveza komunistov je pri oblikovanju teh konceptov bila iniciator in tudi nosilec vseh operativnih akcij. Obširna razprava OOKZ in mobilizacija članov za delo med člani delovne organizacije je omogočila, da so tako razprave v strokovnih krogih, kakor tudi razprave na zborih delovnih ljudi potekale progresivno, s čemer je bilo omogočeno, da so bili srednjeročni plani TOZD izdelani in sprejeti v rekordnem času. Kljub določenim problemom, ki so nastajali s tehnološko preureditvijo temeljnih organizacij, ki je v nekaterih temeljnih organizacijah prizadela določene dele kolektiva, saj bo potrebna prekvalifikacija ljudi, prenos tehnoloških nprav, skoraj popolna reorganizacija nekaterih temeljnih organizacij, je ravno politična akcija pred tem omogočila, da ni bilo opaziti pomembnejših odporov v posameznih prizadetih delih kolektiva in da je zmagala napredna misel, ki izhaja iz zakona o združenem delu.

Toda tudi na tem področju bo potrebno urediti mnogo stvari. Ostalo je še odprto bistveno vprašanje sistem nagrajevanja, delitve OD in pa sistemizacija delovnih mest. Zato čaka Zvezo komunistov še težka naloga. Kajti poleg novih organizacijskih sistemov, se mora Zveza komunistov boriti še proti negativnim učinkom, ki se pojavljajo v zadnjem

času. Če se to ne bo spremenilo, lahko ogrozijo vse dosežane uspehe, ki so bili do sedaj doseženi. Kaj se dogaja? Imamo namreč čedalje več takih pojavov, ki vplivajo na padanje storilnosti, na zmanjševanje ekonomičnosti in zadrževanje rasti cele proizvodnje. Ne gre samo za izpade, ki nastajajo zaradi tehnoloških motenj, vedno bolj so tudi tisti izpadi, ki so odvisni od subjektivnih faktorjev. Človek dobi nehoti vtis, da postajajo vse druge stvari pomembnejše kot proizvodnja. Razne vrste sestanki med delovnim časom, izhodi, odsotnost z dela, bolniški izostanki itd., vplivajo na to, da je efekt produktivnega dela bistveno nižji kot je bil nekoč. Tehnološka produktivnost dela je v zadnjih štirih letih z majhnimi izjemami praktično stala na istem nivoju, v nekaterih pa celo padla. Osvajanje novih proizvodov, ki bi lahko odločilno vplivali na izboljševanje ekonomskega položaja naše tovarne je prepočasno, oziroma skoraj nepazno. Pojavlja se fluktuacija strokovnih kadrov, kar ni posledica le nizkih osebnih dohodkov, marveč v prvi vrsti posledica neurejenih notranjih odnosov in nejasne perspektive delovne organizacije.

Če pogledamo nekoliko nazaj v dosedanjí razvoj tovarne in tudi na koncepte, ki jih imamo v razvoju proizvodnih programov za naprej, lahko ugotovimo, da vsebujeta oba le drobne posamezne rešitve, manjka pa neka globalna odločitev, po kakšni poti naj bi se gibala tovarna, da bi iz sedanje situacije prešla v neko pomembnejšo vlogo v panogah, ki jih pokriva. Tu manjka smelosti in idej. Kritika, ki jo je izrekel pred nedavnim tovariš Kardelj na delovanje ljubljanskega političnega aktiva, velja v pretežni meri tudi za nas. Predvsem velja dejstvo, da smo drobnjarkarji, da se obračamo v majhnih krogih, da smo tako imenovani vrtičkarji, nimamo pa dovolj smelosti in se ne lotevamo praktično nobenih velikih prijemov, ki bi v doglednem času lahko prestrukturirali naše gospodarjenje.

Na konferenci so bile obravnavane še težave z zalogami, s težko situacijo na tržišču, kateri pa se nismo znali pravočasno prilagoditi, s prenizkimi cenami naših izdelkov in o bodočih nalogah, ki jih moramo energično izpeljati, če se hočemo rešiti iz te sedanje krizne situacije.

Seveda pa ne smemo še pozabiti na medsebojne odnose med samimi člani Zveze komunistov in na odnose njih do vseh sodelavcev v delovni organizaciji. Ti odnosi pa niso taki, kot bi morali biti po novem samoupravnem organiziranju. Prihaja do medsebojnih obračunavanj posameznikov, do neiskrenosti in nezanimanja ostalih, da bi se ti problematični odnosi uredili. Vse to pa vodi do splošnega nezadovoljstva. Če v primer navedem: v letu 1976 je Organizacija zveze komunistov izrekla ostro oceno na nesamoupravno »obnašanje«
bišve-

ga direktorja in nekaterih bližnjih sodelavcev. Ta ocena je bila izrečena, nadalje pa organizacija zveze komunistov ni ničesar ukrepala v nobenem smislu. Ti tovariši še danes delajo na takih odgovornih delovnih mestih, na katerih se kot osnovni pogoj zahteva pravičen odnos do samoupravljanja. Tudi sedanjo reorganizacijo v vseh službah bi morali izkoristiti v takem smislu, da bi se vse tovariše, ki zasedajo vodilna in vodstvena delovna mesta ponovno pregledalo in proučilo, tako da bi v novo obdobje gospodarjenja vstopili s sposobnimi, strokovno usposobljenimi in politično pravilno usmerjenimi ljudmi. Menim, da je bila storjena tudi velika napaka zveze komunistov pri inovacijah. Vsi člani bi se morali zelo potruditi, da bi to delo oživelo in da bi se končno že uredilo stimuliranje te dejavnosti.

Na konferenci je bilo izdelanih tudi nekaj osnovnih smernic za ukrepe, ki naj bi v bodočem poslovnom letu popravili dejansko situacijo v delovni organizaciji. Kot prvi ukrep je šteti akcijo na dvig produktivnosti dela. Pravi vsebinski boj za povečanje produktivnosti dela bo prav na področju spreminjanja družbenih odnosov. To pomeni, da se moramo boriti za takšne odnose v proizvodnji in delitvi, v katerih bo vsak delavec neposredno zainteresiran za povečanje produktivnosti dela, da bi s tem povečal dohodek svoje temeljne organizacije in tudi svoj osebni dohodek. Naš cilj naj bo dober zaslužek na delovnem mestu. Zavzemati se moramo za to, da bo osebni dohodek vsakogar odvisen od njegovega dela. Kdor bolje dela, naj tudi bolje zasluži. Boj proti nedelavnosti na vseh področjih je obveza vseh udeležencev v proizvodnem procesu, ne le organizatorjev proizvodnje, voditeljev TOZD in predelavcev.

Druga pomembna politična akcija mora biti akcija usmerjanja v racionalizatorstvo, novatorstvo in v druge dejavnosti, ki vplivajo na večjo produktivnost, oziroma zmanjšanje stroškov proizvodnje.

Na področju osvajanja nove proizvodnje je nujno povzeti neke organizacijske ukrepe. Na drugi strani pa moramo dati politično podporo za zaostritev discipline pri osvajanju nove proizvodnje. Nespoštovanje terminov, sprejetih v nekem planu, bi moralo pomeniti kršitev delovne dolžnosti, ki bi jo morali obravnavati kot takšno in proti njej ukrepati.

Na konferenci so bili jasno postavljeni cilji in določene naloge, ki nas čakajo, če želimo popraviti situacijo, v kateri se nahajamo.

Dosledno in odgovorno izvajanje zastavljenega programa pa je sedaj odvisno le od nas samih.

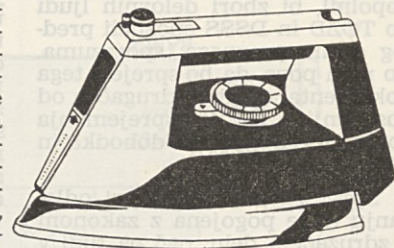
Anton Kopar

KRATKE NOVICE

Odstopil je športni referent, tov. Wiethauser Branko. Naši namiznoteniški igralci pa so dosegli v TRIM občinski ligi odlično drugo mesto.

V letu 1976 je odšlo iz našega delovnega kolektiva 148 delavcev (brez praktikantov) in se na novo zaposlilo 75 delavcev.

J. M.

NOVO ČLANSTVO BVP

Na seji nadzornega in upravnega odbora BVP, ki je bila 6. 12. 1976 smo izvolili nove člane nadzornega in upravnega odbora za dobo dveh let.

Novi člani upravnega odbora so:

predsednik — NOVAK Štefan,
namestnik — VODIŠEK Viktor,

blagajnik — BERGOČ Marta,
namestnik — BURKELJCA Tončka.

Novi člani nadzornega odbora so:

predsednik — DJOGIĆ Šerif,
člani — CERAR Marta, ZADRAVEC Štefan, ZAMUDA Josip.

Na seji odbora BVP smo enotno sprejeli predlog za povišanje prispevka za vse člane BVP. Prispevek je bil od dosedanjih 50,00 dinarjev povišan na 100,00 dinarjev. Posojilo do 2.000,00 dinarjev, katerega lahko dobi vsak član BVP, ostane na isti višini.

Od vseh zaposlenih v ELMI, šteje BVP 187 članov. DSSS šteje 55 članov, gospodinjski aparati 97, transformatorji 19 in orodjarna 16 članov.

Za DSSS in TOZD orodjarna je pristojen za izdajo »izjave«
za dvig posojila iz blagajne vzajemne pomoči tov. Vodišek, za TOZD gospodinjski aparati in TOZD transformatorji pa tov. Novak.

Boris Gartner

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem sodelavcem, ki so moji pokojni mami Arko Mariji darovali venec in jo pospremili na njeni zadnji poti.

Miloš Arko

ZAHVALA

Ob smrti mojega očeta vsem sodelavkam in sodelavcem iz montaže iskrena hvala za darovano cvetje in vsem tistim, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Jože Volč

Zanimivi podatki

V tem zapisu želimo bralce našega glasila seznaniti z nekaj informacijami, ki vas bodo prav gotovo zanimale.

Morda še ne veste, da smo v letu 1976 na področju proizvodnje in prodaje dosegli naslednje rezultate:

— Proizvodnja je ob izdelavi raznih vrst izdelkov po prodajni vrednosti 230.119.019,57 din dosegla 893.787 NNU (točk).

— Prodaja, ki je bila nekoliko uspešnejša, pa je po prodajni vrednosti 246.621.722,69 din dosegla 956.719 NNU (točk).

Eni in drugi rezultati bi lahko bili znatno boljši, če... Najboljši uspeh je bil dosežen pri prodaji gospodinjskih aparatov, kjer je bilo doseženih 258.991 NNU (točk), sledijo okovi z 123.832 NNU, stikala z 203.135 NNU itd.

V letu 1976 je našo delovno organizacijo zapustilo 169 delavcev, tako da je v mesecu januarju letos ostalo 1084 režijskih in proizvodnih delavcev, 16 vajencev in 3 honorarno zaposleni delavci, skupaj torej 1103. Od 1084 zaposlenih je 676 neposrednih proizvajalcev (Črnuče 326, Lendava 299, Čatež 51) in režijskih delavcev 406 (Črnuče 316, Lendava 79, Čatež 11). Od 1084 zaposlenih je 496 moških in 588 žensk.

Podatek iz preteklega leta nam pove tudi tole zanimivost:

— ob koncu leta 1976 je bilo v naši delovni organizaciji 10 sodelavcev, ki bodo letos dosegli delovno dobo — 30 let, 36 sodelavcev — 20 let in 27 sodelavcev — 10 let delovne dobe. Večina od 73 naštetih sodelavcev je to delovno dobo preživela v naši delovni sredini.

Ob koncu preteklega leta je bilo ugotovljeno, da je v naši delovni organizaciji 304 delavcev mlajših od 27 let. Če bi vsa ta mlada delovna sila bila organizirana v osnovnih organizacijah ZSM v našem kolektivu, bi bila lahko to prava mladinska avantgarda, ki bi bila sposobna s svojo delovno storilnostjo premagati vse probleme in ovire v svojih delovnih sredinah.

Še en zanimiv podatek iz meseca januarja 1977.

V delovni organizaciji je 270 delavcev, ki so upravičeni do prejemanja otroškega dodatka za svoje otroke, prejema za 486 otrok 130.155,00 din otroškega dodatka. Verjetno je število otrok še večje, vendar podatkov knjigovodstvo osebnih dohodkov nima natančno urejenih.

Navedemo naj še, da mi dolgujemo, oziroma smo dolgovali ob koncu leta 1976 našim dobaviteljem v višini 14.608.368,96 din. Nad 30 dni smo dolgovali 26.807.569,98 din, do 30 dni pa 7.949.240,75 din. Od obeh dolgov

(nad 30 dni in do 30 dni) moramo odšteti dobroimetje in predplačila in dobimo dolg, kot smo ga že navedli v začetku tega odstavka.

Poglejmo še, kako uspešno smo realizirali prodane izdelke v mesecu decembru 1976. Za prodane izdelke smo od kupcev prejeli na naš žiro račun v skupnem znesku 23.153.422,30 din. Vendar smo s kupci imeli dogovor in smo jim za odkupljene izdelke priznali za 517.475,65 din casa sconta in za 68.186,40 din super rabata. Tako se naša realizacija zmanjša za 585.662,05 din in nam je ostal čisti dohodek od prodanih izdelkov v znesku dinarjev 22.567.760,25.

Mesec januar je za začetek novega poslovnega leta običajno dokaj slab. Toda tega ne bi mogli trditi za to leto, saj nam rezultati ob koncu meseca januarja povedo, da je proizvodnja dosegla vrednost proizvedenih izdelkov v višini 20.157.312,44 din in pri tem ustvarila 71.302 NNU (točk). V mesecu decembru 1976 je bil rezultat nekoliko boljši in sicer je bilo doseženo 87.745 NNU (točk). Prodaja je januarja dosegla vrednost realizacije din 26.016.147,91 din in pri tem ustvarila 98.516 NNU (točk), kar je celo boljše kot v mesecu decembru 1976, ko je realizacija prodanih izdelkov dosegla 90.513 NNU (točk).

Ob koncu tega sestavka novic, če so zares novice (za nekatere niso več), moramo še zapisati nekaj besed in pa podatkov, vendar ni ne eno ne drugo vesela novica ali informacija.

Bolniški izostanki so za našo delovno organizacijo veliko breme. Toda, čeprav se že več kot dve leti ukvarjamo z mislijo, kako uvesti drastične ukrepe proti tistim delavcem, ki so kadarkoli »bolni«, ko se jim tega zahoče, še doslej na tem področju nismo prišli dalje od besed. Naj vam navedemo podatke o tem, koliko smo vsi, ki smo delali, dali ur in denarja za tiste, ki so bili upravičeno ali neupravičeno »bolni«, bo nekaterim zaprlo sapo. V letu 1976 smo v breme delovne organizacije izplačali dinarjev 1.124.035,50 za bolniške izostanke. To je znesek, ki bi zadoščeval za vsakega delavca okrog četrtno plače v enem mesecu. Največ smo izplačali za bolniško v mesecu oktobru 1976, in sicer 136.933,55 din, najmanj pa v mesecu septembru, in sicer samo 20.905,15 din. Septembrski izdatki bi bil edino realen in upravičen za tiste, ki so zares bolni. Ob tako velikem izdatku za bolniške v letu 1976, bi veljalo krepko razmisliti in takoj strogo ukrepati, da bi bilo v letu 1977 znatno manj namišljenih bolniških izostankov. Vse, ki celo leto ne bi imeli bolniških izostankov, pa bi morali ob koncu leta nagraditi...

Vse podatke, ki smo jih v zapisu navedli, nam je posredoval naš računalnik.

Ignac Erhatič

Nova pridobitev knjižnice za ideološko izobraževanje

Glede na to, da je naloga komisije za ideološko izobraževanje v letošnjem letu posvetiti veliko pozornosti osnovnem izobraževanju marksizma za vse člane ZK in ostale delavce, smo v mesecu februarju kupili 15 izvodov knjig MARX-BORCHARDT: »KAPITAL«. Knjigo je izdala Cankarjeva založba v Ljubljani. Knjiga je napisana na tak način, da je vsakomur razumljiva in za njeno branje ne rabimo veliko predhodnega šolskega znanja tovrstne snovi. Komisija je po dva izvoda knjige razdelila med posamezne OOKZ, štirje izvodi pa so ostali v knjižnici tako, da so na razpolago vsem delavcem v Elmi.

»Kapital« predstavlja temelje znanstvenega socializma ali marksizma in je življenjsko delo Karla Marxa (rojen 1818, leta v Trierju, umrl leta 1883 v Londonu), velikega bojovníka in misleca, ki je tako globoko prodril v snovanje kapitalističnega družbenega reda in družbe sploh, da je mogoče točno videti bodoči razvoj in biti znanilec velike zgodovinske družbene preobrazbe, ki se vrši v znamenju njegovih del.

Petinštirideseto leto poteka, odkar je šla v tisk prva slovenska izdaja prevoda Marxovega »Kapitala« v poljubni Borchardtovi priredbi. Knjiga je izšla v založbi socialistične »Svobode« z

letnico 1933, čeprav je prišla na knjižni trg že konec leta 1932. Pobuda zanjo pa je prišla skoraj deset let poprej, a od drugod. Zakaj je prišlo pri nas do prve popularizacije »Kapitala« tako pozno, šele petnajst let po razpadu Avstrije in ne že v začetku slovenskega delavskega gibanja? Na to lahko odgovorimo tako, da v splošnem Marxova ekonomska in filozofska teorija ni bila preveč domača ne le socialnim demokratom, temveč niti njih levemu krilu in poznejšim komunistom in v prvih letih stare Jugoslavije ni bilo opaziti kakega posebnega prizadevanja, da bi globlje proučevali to teorijo.

Slovinci smo doživeli v celoti že tri izdaje Marxovega »Kapitala« in to po Borchardtu. Prvič v letu 1932, drugič v letu 1952 in sedaj tretjič v letu 1976. Zakaj toliko prevodov po istem avtorju? Vedeti moramo, da se izrazoslovje z razvojem knjižnega slovenskega jezika in z razvojem socialistične teorije zelo spreminja. Tudi pogledi v sami teoriji se spreminjajo — razvijajo. Temu primerno pa se tudi posamezne izdaje »Kapitala« med seboj razlikujejo. Vedeti pa tudi moramo, da smo Slovenci dobili v lanskem letu tudi originalen — celoten prevod Marxovega »Kapitala«.

Toda bolj potrebno je pojasniti, zakaj je bila izbrana Borchardtova poljudna priredba »Kapitala« tako leta 1932, 1952 in v letu 1976. Borchardt sam razlaga, zakaj je Marxov »Kapital« tako težko razumeti, takole: prvi vzrok je ta, da obsega v celoti nad 2000 strani in je pisan kakor vlit, tako da je pri vsakem poglavju najbolje ali skoraj neizogibno potrebno poznati tudi vsa ostala. Drugi vzrok je v tem, da je zapustil Marx vsi II. in III. knjigo nedovršeno in je šele Engels uredil rokopis tako, da je bil goden za tiskarno. Bistvo Borchardtove priredbe je v prednosti pred ostalimi priredbami, da daje govoriti Marxu z njegovimi besedami. V bistvu pušča Marxov tekst z malimi prestilizacijami na težjih mestih in »ponemčenim« strokovnim izražanjem, skrajšuje original s tem, da ga mestoma omejuje na ugotovitve in definicije z najnужnejšimi opisi in ponazoritvami in razporeja nekatera poglavja drugače, kakor so v originalu. Nadaljnja prednost Borchardtove priredbe je v tem, da pod naslovi poglavij nakazuje, v katerih poglavjih celotnega »Kapitala« najde bralec ustrezne odstavke.

In kdo je Borchardt? Julian Borchardt (1869—1932) je bil pred prvo svetovno vojno poslanec nemške socialne demokratič-

ne stranke v pruskem parlamentu, a se je kasneje ločil od te stranke in je zadnja leta sodeloval v tisku Komunistične partije Nemčije, ne da bi bil njen član, čeprav se je štel za komunista. Po prvi svetovni vojni je izdajal časopis »Lichtstrahlen« in napisal nekaj poljudnih brošur o osnovnih ekonomskih pojmih marksizma, od njegovih znanstvenih del pa je omeniti »Deutsche Wirtschaftsgeschichte« 1922 in 1924 in »Weltkapital und Weltpolitik« 1927. Z Marxovim »Kapitalom« se je intenzivno boril že v 90 letih in je okoli leta 1899 po nalogu Inštituta za socialne vede v Bruslju skupaj z Belgijcem Vanderdytom prevedel v francoščino II. in III. knjigo »Kapitala«. Prevod je izšel leta 1901 v Parizu.

Njegova poljudna priredba »Kapitala« pa je bila do leta 1932 prevedena v angleščino, ruščino, srbsko, bolgarsko, španščino, japonsko in hebrejščino.

Kljub vsemu pa tudi Borchardtova priredba ni tako poljudna, da bi se dala brati kakor kak časopisni članek. Tudi zanjo veljajo Marxove besede iz njegove uvodne in sklepne besede k francoskemu prevodu »Kapitala«: »Nobena velika cesta ne vodi k znanosti in samo tisti smejo upati, da bodo dosegli nje svetle vrhove, ki se ne boje truda, plezati po njenih strmih skalah«.

Kdor je že poprej proučil Marxova spisa »Mezdno delo in kapital«, »Mezda, cena in profit« in v Engelsovem »Anti-Dühring«

(Nadaljevanje na 11. strani)

Ali smo s »STIKOM« prišli v stik, ali smo sami zatajili?

Vedno smo imeli težave (včasih večje, včasih manjše) z urejanjem in dopisovanjem v našem glasilu STIK.

Tokrat smo zopet pred dejstvom, kako bi stanje »zatišja« izboljšali in naš časopis zopet popestrili. O tem smo zadnjič tudi seznanili letno konferenco ZK ter še posebej glavnega direktorja. Na njegovo pobudo smo sklicali širši krog dopisnikov ter celoten izdajateljski svet in uredniški odbor, da bi v medsebojnem pogovoru in dialogu ugotovili vzroke v pomanjkanju dopisnikov ter razbili monotonost vsebine in vnesli nekaj novega.

Iz dialoga, za katerega smatram, da je uspel in kateri je

trajal dobro uro, bi skušal iz vleči kratke povzetke.

Po razpravah dopisnikov in članov uredniškega odbora, je bilo ugotovljeno, da je naš časopis preveč statističen in premalo življenjsko ustvarjal. Ne povezuje pomembne zunanje dogodke z življenjem v naši delovni organizaciji. Preveč je monoton in premalo kritičen. V njem naj bo mesto za zdravo kritiko in polemiko, kjer naj se različna mnenja javno izražajo.

Posebno zanimiv je bil predlog glavnega direktorja, naj bi uvedli »Prilogo k časopisu«, katera naj bi bila »uradni list« za našo delovno organizacijo. V prilogi naj bi bili povzetki raznih

samoupravnih predlogov, pravilnikov ipd.

Po njegovem mnenju bi bilo dobro, da odpremo tudi rubriko »Vprašanja in odgovori«. S to rubriko naj bi omogočili delavcem, da sprašujejo vse, kar jih zanima v zvezi z dogajanjem v naši DO. Tu naj bi se razvila prava javna polemika in medsebojni dialogi. V razpravi je bilo dalje ugotoviti, da je vzrok tej monotonosti, nedopisovanju in odkritem izražanju v nekem strahu posledic, ki bi jih lahko imel avtor članka, ki bi hotel kritično izraziti svojo misel do nekaterih dogodkov.

Ugotovljeno je tudi to, da strah ni več potreben. Nasprotno,

vse kar je pozitivno in kritično upravičeno, je tudi zaželjeno, da se javno iznese in o tem razpravlja.

Veliko stvari je še bilo izrečenih, veliko predlogov podanih, toda to je le nekaj osnovnih misli s tega posvetovanja, od katerega smatram, da bomo imeli veliko koristi.

Tisti, ki niso bili na tem sestanku ali bolje rečeno posvetovanju, pa tudi tisti, ki so bili, naj vsak samemu sebi odgovori na naslov članka ter obljubi, da bo vnaprej zvest in stalen dopisnik našega glasila STIK, katerega bo veliko pripomogel.

Milan Vukašinić

Leto 1977 — leto varstva in zboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja

V preteklem obdobju graditve naše države smo izvršili velike — revolucionarne spremembe v materialnem, kulturnem in zdravstvenem življenju. Zboljšanje splošne življenjske ravni omogoča, da postanejo okolica, njene znamenitosti in lepote dostopne širokim ljudskim množicam. To je eden največjih uspehov, da bi preprečili odtujenost človeka od narave in delovnega okolja.

Veliko nevarnost za okolje pa pomeni jemanje kvalitetnega zemljišča za industrijo in urbanizacijo. Nevarno je tudi neracionalno gospodarjenje z gozdnim in kmetijskim zemljiščem, kar povzroča izgubo plodnega zemljišča, poplave in erozijske procese.

Onesnaževanje človekovega okolja se povečuje, kar se negativno odraža na zdravju delovnega človeka. Analize kažejo, da so vzroki večinoma subjektivne narave, ker se ne spoštuje tehnološka disciplina in organizacija dela v industriji, kmetijstvu, prometu in drugih panogah. Zato je potrebno z natančno uporabo predpisov in norm zagotoviti tehnološko in družbeno disciplino ter obnašanje na vseh področjih družbenega življenja, da bi čim bolj zmanjšali degradiranje in onesnaževanje človekovega okolja. Potrebne so akcije za zboljšanje gozdnih in zelenih površin, zboljšanje režima in varstva talnih voda in izvirov, naravnih lepote, ki so pomembne za klimo, zdravje, rekreacijo in znanost.

Številni problemi onesnaženja človekovega okolja v naši državi so kot rezultat delovanja onesnaženj izven naše države.

Jadransko morje, mednarodni rečni tokovi, atmosfera in tla. Zato se mora razvijati mednarodno sodelovanje naše države na tem področju prek mednarodnih konvencij. Od leta 1954 do 1974 smo pristopili k dvanajstim mednarodnim konvencijam in pogodbam o zaščiti človekove sredine.

Zaradi angažiranja vseh sil v združenem delu in v celotni družbi za ohranitev vrednot kot bistva za zdravo, varno in ustvarjalno človekovo življenje, je Zvezni zbor skupščine SFRJ na januarskem zasedanju soglasno sprejel odlok o razglasitvi leta 1977 za leto varstva in zboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja v SOCIALISTIČNI FEDERATIVNI REPUBLIKI JUGOSLAVIJI.

Odlok, ki je bil sprejet na predlog Predsedstva Zvezne konference SZDLJ določa, da se ustanovi Svet kot družbeno telo med zveznimi, republiški in pokrajinskimi organi. Svet bo izdelal program aktivnosti, posredoval aktivno pomoč vsem angažiranim pri izpolnjevanju programov, pripeval s svojo aktivnostjo k celotni družbeni akciji, spodbujal tisk, radio in televizijo, ustanovil in dodeljeval plakete in druga priznanja za uspehe s področja varstva in zboljšanja človekovega življenjskega in delovnega okolja.

V to pomembno in humano akcijo se vključimo z vsemi napor, znanjem ter zavzetostjo tudi mi — delavci v ELMI.

Anka Jurše

Izlet v dežju!

Mladi iz naše delovne organizacije smo 29. januarja organizirali smučarski izlet v Kranjsko goro.

Priprave na izlet so potekale po točno določenem načrtu. Vsak, ki se je ukvarjal z organizacijo izleta, se je tega načrta držal, razen vremena.

Izlet je bil planiran nekaj tednov naprej, za tako obdobje pa meteorologi ne dajejo jamstva.

Kljub dežju sem se ob 6. uri zjutraj postavil pred vratarnico — prostor, ki smo ga namenili za zbirališče ostalih mladincev. Naša skupina je štela poldrugo desetino mladincev in približno toliko dežnikov. Da je bil videz podoban zimski odpravi, je bilo ob zidu postavljenih nekaj parov smučk.

V upanju, da se bo v gorskem svetu zjasnilo ali vsaj dež obrnil

Posnetek je star, toda ambient boljši kot letos

v sneženje, smo šoferja, ki je na številčno udeležbo gledal precej skeptično, nagovorili, da je vžgal stroj ter negotovaje potegnil.

Ko smo prispeli v Kranjsko goro, je snežilo. Vreme se je kmalu obrnilo. Snežiti je nehalo, začelo je deževati. Pred nami se je odprl pogled na hotel »Lareks«. Utrli smo si pot do oblazinjenega pohištva v recepciji omenjenega hotela ter službenemu osebju dali vedeti, da je ob takem vremenu gosta lažje zvabiti v hotel, kot se ga znebiti.

Da je omenjeni hotel kljub edinstvenim cenam pozimi zelo zaseden, smo ugotovili takrat, ko nam je uspelo zasesti edino prosto stezo štiristeznega avtomatskega kegljišča.

Razen tega so nam nudili še nekaj športnih rekvizitov, ki jih dobiš z malo denarja in veliko

sreče. Tu so bili še na razpolago tako imenovani »flipper« avtomati vseh vrst, ki so zasnovani tako, da vlečejo denar iz žepa, dekoncentrirajo samo toliko, da ti mine čas.

Zaradi dežja so smučali samo najbolj zagrizeni, torej tisti, ki so imeli že od vsega začetka trdo voljo in nepremočljivo obleko. Ob koncu jim je od tega ostala samo še premočena obleka.

V hotelu nam je bil na voljo še zimski bazen. Nekateri so dan priložnost izkoristili ter se veselo namakali v vodi, drugi pa sušili denarnice pri šanku.

Ob koncu smo bili eni in drugi zadovoljni, saj smo menili, da je izlet kljub pomanjkanju izletnikov uspel. Z nami so se ob odhodu veselili tudi uslužbenci hotela.

Štefan Kranjec

Odpadne vode in onečiščenje okolja

Obrat površinske obdelave v TOZD GA Črnuče, velja za največjega in najnevarnejšega onečiševalca okolja v Elmi. Kaj smo storili za zmanjšanje onečiščenja in kaj bomo morali še storiti, da bomo zadostili novim predpisom, bom okvirno prikazal v naslednjih vrsticah.

V galvanskem obratu potrebujemo za tehnološki postopek galvaniziranja vsako uro 10 m³ čiste vode, v dveh izmenah 100 m³, če dela obrat v tri izmene pa celo 240 m³.

Voda postaja poleg energije najvažnejša surovina za vrsto industrij. Brez vode galvanika kljub intenzivnem razvoju galvanskih tehnologij ne bi mogla izvršiti niti najosnovnejše operacije bakrenja, niklanja in kromiranja. V vseh galvanskih operacijah se voda tudi onečiščuje z galvanskimi elektroliti, ki vsebujejo železne kemije spojine. Najnevarnejši so elektroliti, ki vsebujejo cianide in kromovo kislino. Manj nevarni za razstrupljanje so lugji in kisline.

Z nekontroliranim izpustom cianidov v odpadne vode, nastajajo zelo velike gospodarske škoda za industrijo, reke postanejo mrtve in ogroženo postane tudi življenje ljudi (pitna voda ali kopačanje v onečiščeni vodi).

Nestrokovno razstrupljanje cianidov in izpust v odpadno vodo, nam najnovejši primer Godenja Velenje, daje vzgled za še treznejše in previdnejše delo s cianidi. Onečiščenje, ki nastaja s cianidi, se lahko šele z leti v naravi ponovno uravnesi.

Pri nas v tovarni smo elektrolite, ki vsebujejo velike vsebnosti cianidov, skoraj popolnoma od-

pravili in jih nadomestili z manj nevarnimi kislinami elektroliti. Kisli elektroliti ne vsebujejo strupenih cianidov, njihove odpadne vode pa nevtraliziramo z gašenim apnom.

V galvaniki imamo v postopku še samo cianidni baker, z nižjo vsebnostjo cianidov. Tukaj imamo nameščeno štedno izpirno banjo za zmanjšanje cianidov po izpiranju. Sledove cianidov imamo torej s tem še zmeraj prisotne v odpadni vodi.

Vedno večje kvalitetne in količinske zahteve v galvaniki nam povzročajo težave pri razstrupljanju in nevtralizaciji v obstoječem pretočnem sistemu, ki postaja dotrajan in tehnološko zastarel. S predvideno gradnjo nove galvanike bomo posodobili in avtomatizirali tudi izpust galvanskih odpadnih vod. V te namene bomo zgradili posebne bazene, kjer se bo vršila nevtralizacija in razstrupljanje avtomatsko.

Tudi lakirnica in brusilnica povzročata z onečiščenim zrakom in odpadnimi topili ogrožanje okolja. Za odpadna razredčila in kloroten bomo nabavili destilacijsko napravo, kjer bomo odpadna razredčila ponovno predestilirali in jih uporabili v proizvodnji. Odpadna razredčila so problem za okolje, saj jih podjetje SNAGA ne odvaža, deponij oziroma mest za odlaganje pa tudi nimamo. Z nabavo destilacijske naprave bomo za čisto okolje Elme veliko doprinesli. Z večjo prizadevnostjo vseh zaposlenih, ki delajo z materiali za onečiščenje, bi za obratom površinske obdelave in jaškom za odpadna olja lahko dosegli še čistejšo in lepše okolje.

Jože Bolcar

Nova pridobitev knjižnice za ideološko izobraževanje

(Nadaljevanje z 9. strani)

poglavja o politični ekonomiji ter zgodovini in teoriji socializma, temu bo čitanje »Kapitala« znatno olajšano. Pravkar navedena dela lahko do neke mere nadomeste tudi tisto, kar je izostalo v Borchardtovi knjigi o dialektiki politične ekonomije. Po takem študiju pa bo imel vsak zanesljive osnovne pojme o Marxovi politični ekonomiji in kasnejši študij raznih poglavij celotnega »Kapitala« mu sorazmerno ne bo povzročal posebnih težav.

Borchardtova knjiga bo nedvomno omogočila vsakemu, ki jo bo skrbno predelal, spremljati in globlje razumeti razprave naših teoretikov o problemih vrednosti, cen, denarja, produktivnosti, dohodkov itd. Kdor pa bo hotel aktivno sodelovati pri analizi naših novih teoretičnih problemov cen, produktivnosti ipd., bo moral poznati »Kapitala« v celoti in še posebej poglavja o teh problemih, tako, da mu Borchardtova priredba ne bo mogla zadostovati, bo pa koristen uvod in pripomoček za lažji študij.

Anton Kopar

Kadrovska kronika

DELAVCI, PRIŠLI NA DELO V JANUARJU 1977

Orodjarna

— Predanič Borut, kovinostrugar, sporazumno razrešen 4. 1. 1977

Galvanika

— Vinček Andžela, delavka v galvaniki, sama zapustila delo 4. 1. 1977.

Štance

— Stare Franc, urejevalec avtomatov štanc, sporazumno razrešen 31. 1. 1977

Splošni oddelk

— Mikložič Slavica, servirka, sporazumno razrešena 28. 1. 1977

Transformatorji

— Čermelj Davorin, planer, sporazumno razrešen 31. 1. 1977

TRS

— Pavlin Anton, gl. tehnolog, sporazumno razrešen 15. 1. 1977

— Bitežnik Zvone, gl. tehnolog, razrešen v odpovednem roku 29. 1. 1977.

Montaža

— Knežević Ljubica, monterka, sama zapustila delo 30. 12. 1976

Sestavila Velkavrh J.

DELAVCI, ODŠLI IZ DELOVNE ORGANIZACIJE JANUARJA 1977

Galvanika

— Oman Franc, razporejen na delovno mesto PR galvanizerja, delo nastopil 5. 1. 1977

Štance

— Geržič Desiša, razporejena na delovno mesto štancarke, delo nastopila 6. 1. 1977

— Slapšak Frančiška, razporejena na delovno mesto štancarke, delo nastopila 7. 1. 1977

— Juras Danica, razporejena na delovno mesto štancarke, delo nastopila 12. 1. 1977

— Zukanovič Azra, razporejena na delovno mesto štancarke, delo nastopila 24. 1. 1977

Orodjarna

— Markič Peter, razporejen na delovno mesto skladiščnika, delo nastopil 7. 1. 1977

Catež

— Dimec Vida, razporejena na delovno mesto vrtalke, delo nastopila 18. 1. 1977

Lendava

— Mavrič Marija, razporejena na delovno mesto referenta za kadre, delo nastopila 5. 1. 1977

Delavke, razporejene na delovno mesto monterke, nastopile 24. 1. 1977

— Miholič Ela

— Gjurkač Olga

— Furjan Helena

— Kepe Irena

— Magyar Marija

— Kramar Bernarda

— Vida Slavica

— Žerdin Veronika

— Adlašič Rozalija

— Vargič Terezija

— Jambrošič Mira

— Feher Katarina

— Kepe Slavica

— Majsen Irena

— Ribarič Marija

— Sijarič Magda

— Raduha Katarina

— Lackovič Helena

— Kozlar Anica

— Novak Majda

— Horvat Elizabeta

— Šandor Martina

Sestavila Velkavrh J.

Voda, dragocena surovina v Nemčiji

Kdor je imel priliko pred leti videti v industrijsko razviti ZR Nemčiji njihove onečiščene reke v Frankfurtu — Maino ali v Kölnu — Ren, je videl, da so bile reke mrtve. Industrijske odplake velikih kemičnih tovarn so popolnoma uničile rastlinstvo in življenje v rekah. Ren v Kölnu je bil smrdljiv in črn, na površini pa so plaval veliki kosi črne strnjenejši maščob v kepah. Obrežja rek niso bila zelena, temveč rumena.

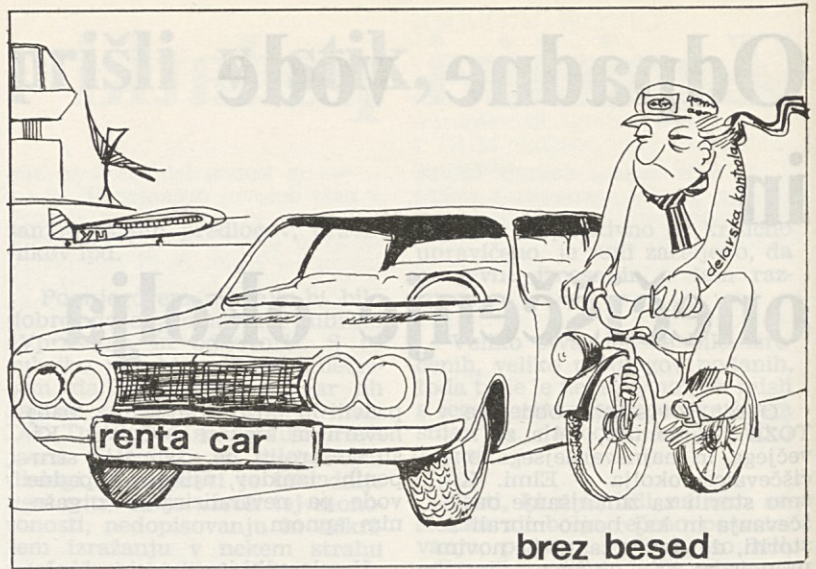
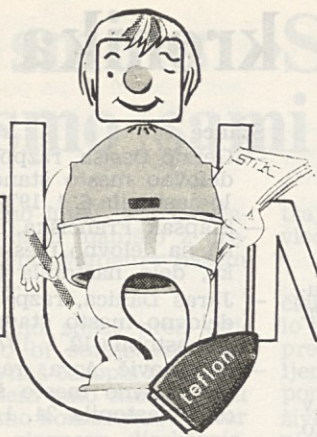
V zadnjih letih je postala voda dragocena surovina, iz dneva v dan dražja. Tovarne so investirale v naprave za čiščenje odpadnih vod milijardna sredstva. Industrijska voda stane že več kot eno nemško marko za 1 m³. Pri

nas je cena ca. 1,70 din za 1 m³. Zaradi velike uporabe industrijske vode in visoke cene je bila tovarna Rowenta v Offenbachu prisiljena zmanjšati uporabo vode. V obratu površinske obdelave v Offenbachu je zgradila avtomatski sistem ionskih izmenjalcev, kjer se odpadne vode regenerirajo ter se v zaprtem sistemu ponovno uporabljajo v galvanskem procesu.

Nova naprava razstrupljanja odpadnih vod, potem ionskih izmenjalcev, je stala več kot novi galvanski avtomat, ki za kapaciteto 1.800.000 galvaniziranih kap likalnika, stane pol drugi milijon nemških mark.

Jože Bolcar

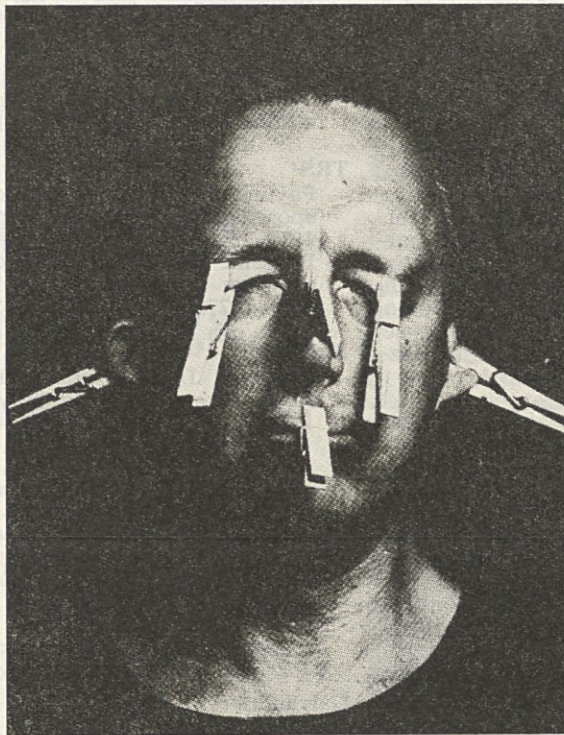
HUMOR

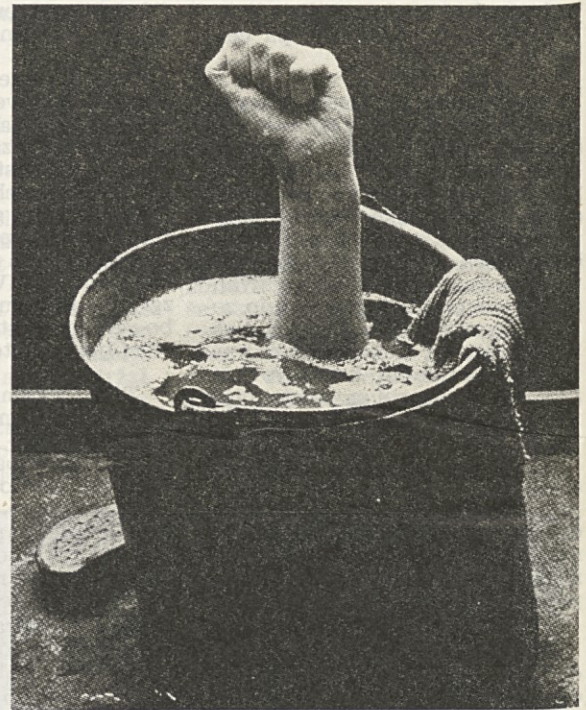
brez besed

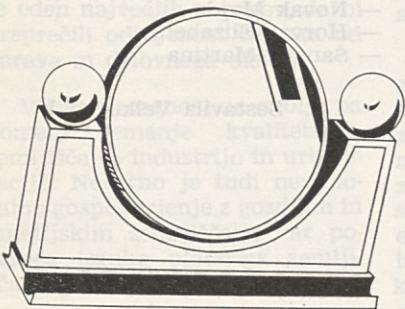
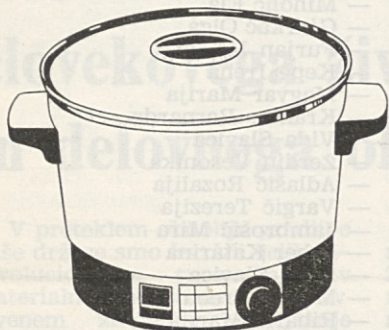
Psu Civilu v slovo

Delavska kontrola med sestankom

Delavska kontrola po sestanku

PRECEJ SMO JIH
ZAMUDILI, TALE,
OSEBNI JE PA KAR
DOBRO ZASEDEN,

kdaj taKo?

Glasilo STIK izdaja delovna skupnost ELMA — tovarna gospodinjskih aparatov in elektromateriala Ljubljana — Črnuče. Ureja ga uredniški odbor, izhaja enkrat mesečno.

Odgovorni urednik:

Milan Vukašinič

Telefon: 343-271

Rokopisov ne vračamo.

Tisk: Tiskarna LJUBLJANA v Ljubljani